Nagyvárad, 1900. VI. évfolyam 88. szám. Szerda, április 18.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . 4 » — »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 » — »
Vidékre postán szállítva:
Egész évre . 24 kor. — fill.
Negyedévre . 6 » — »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apácza u. 3. sz.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVARAD, április 17.

A világ királya.

Millerand franczia kereskedelmi miniszter mondotta a kiállitást megnyitó beszédében, hogy a gép a világ királya s a munka az, mely felszabaditja az embert a szolgaságból s gyümölcsével boldoggá teszi.

Loubet elnök pedig ugy méltányolja a tudományt, amennyi anyagi hasznot huz, vagy legalább esztetikai gyönyört hoz s a boldogságot a szolidaritásban látja s beszédjét azzal végzi, hogy több testvériséget kér a nyomorultakkal szemben.

Soha undoritóbb anyanyelvi felfogást nem hallottunk még, mint ami e két beszédben nyilvánult.

Az anyagi előny minden s ha e mellett a szenvedést is tudjuk enyhiteni vagy az életet meghosszabbitani, akkor az emberiség elérte czélját.

Ezek a gondolatok nem ma születtek meg e két államférfi agyában, sőt régi időtől fogva ezen eszmék szerint rendezkedett be a franczia társadalom.

Annyira berendezkedett, hogy a sáros pennáju Zola kénytelenitve érezte magát megirni a »Termékenység«-ről szóló regényét.

A statisztika megdöbbentően mutatja a francziák pusztulását, amin semmi jó móddal sem lehet segiteni, sőt éppen a jó mód miatt kell pusztulni a népnek, mely nem azzal gondol, hogy sokasodjék az ember, hanem csupán azzal, hogy ne oszoljék a vagyon.

Nem akarjuk itt felemliteni ama borzasztóságokat, miket Zola oly rut pontossággal leir, sem ama szivtelenséget, mely a vagyon összehalmozásánál nyilvánul, csak hivatkozom eme sansculette iróra, konstatálni merjük, hogy az Isten helyébe tett bálvány, a vagyon fel fogja falni hiveit.

De badarság is ez a két, minta liberális beszéd.

A gépek dicsérete ma még igen kényes théma.

A szabad kis műhelyeket megette a gép s a polgárból gyári munkást csinált. Hogy aztán a gyári munkásból mit csinált, arra felelnek a szocziálisták és anarchisták. A gépek mellett igen felgazdagodhat az, akié a gép, a tőkés és igen elaljasodik az, aki a gépé, a munkás. A gép olcsóvá tesz bizonyos czikkeket és megöl bizonyos iparágakat a független munkás, vagyis kisiparos részére. Régen ész kellett ahhoz, hogy valaki ipart üzzön és csak tudás, ma csak pénz és gép. A gép uralma a tőke uralma.

Hogy pedig a munka felszabaditana a szolgaságtól, az egyszerüen üresen puffanó frázis. Éppen a miniszter által magasztalt gyári munka az, mely valóságos fehér rabszolgákat nevelt, kiket adnak, vesznek, olyan áron, amilyet a kereslet és kinálat közötti viszony szül s eme árhullámzáshoz a méltányosságnak vagy testvériségnek semmi köze. A liberális testvériség csak a rokkant munkások vagy bünténybe keveredettekkel szemben kezdődik, becsületes szegény emberrel szóba sem áll, a munkást pedig szólni sem hagyja.

Hogy pedig a munka gyümölcse, mit röviden pénznek nevezhetünk s az ezt előmozditó szolidaritás, vagyis kartellek boldoggá tennék a világot, erről szólni sem érdemes. Lehet, hogy igaza van Zolának és Párisban pénzért minden kapható, de hogy ha valaki mindent megszerzett, mi pénzért kapható és ez igy boldoggá lenne, az nevetséges gondolat. A boldogságot nem árulják boltban, hanem bennünk van a megelégedésbe oltva, mely független rangtól és vagyontól.

Ez a két beszéd igazán müvelt baromnak nézi az embert, kinek czélja minél jobban élni e földön és minél később halni meg.

A tiszta felfogásu ember azon felfogás ellen is küzdött, hogy e tudomány ön czél; mit szólhatunk ezen két államférfi felfogásához, mely a tudományt is csak annyiban becsüli valamire, amennyiben garast hoz, vagy podagrát gyógyit.

Isten mentsen, hogy ez a beszéd legyen kezdő akkordja a jövő század zenéjének.

Nézzen végig ez a két államférfi a világtörténeten s látni fogja, hogy sokszor egy nép között értékét vesztette a a drágakő, annyi volt a zsákmányban s a saját zsirjában majd meg fult, oly nagy volt a bőség, mégis éppen ama korok vannak tele lázadással.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A varázsló titka.

(Novella.)

Seras Matild után: **Idem.**

Az urnak 1220-ik esztendejében II. Frigyes király országlása idején egy igen különös eset fordult elő Nápolyban. A város egyik kicsiny, keskeny utczájában, a dei Cortellari-utczában állt egy rövid, de nyurga nagy épület kicsiny ablakokkal, melyeket valóságos vakablakká tett már a vastagon rájuk ülepedett por. A kapuja alacsony volt a háznak, lépcsője piszkos s hozzá még meredek és sötét. Azok, a kiknek a ház előtt vitt el az utjuk, valami csendes imát vagy boszorkány üző igét mormoltak a fogaik közt és megkettőztették léptüket a kapu előtt, mert a ház népe nagyon rossz hirben állt a lakosok előtt.

A ház első emeletén egy magános férfi lakott, ki uzsorából élt; a másodikon egy kétes hirü asszonyság, a harmadikon pedig egy házaspár, mely naphosszat távol volt a háztol valami ismeretlen, sötét foglalkozással keresve kenyerét s estende hazatérve, hatalmas verekedést csapott egymás között. Mindez azonban nem lett volna elég arra, hogy a házat rossz hirbe keverje, ha fent, csaknem a tető alatt ott nem fészkelt volna Cichó, a varázsló, a boszorkány mester. Ámbár Cichó csak igen ritkán hagyta el magas tanyáját, s époly ritkán nyitott ablakot, mégis mindenki tudta, hogy sötét mesterséggel, a vegyészettel tölti benn idejét, természetfeletti hatalmakkal, ördögökkel czimborál, ennélfogva mindenki rettegett tőle.

Hogy kicsoda-micsoda ő, senki sem tudta. Azt sem tudták, hogy került a városba. Az utczán csak nagy ritkán látták őt s ha mutatkozott is ott, ugy megörnyedve, lassan tipegett előre a maga utján földre szegzett szemmel, mialatt ajkai, latin, görög vagy Isten tudja micsoda démoni nyelven ejtett szavakat suttogtak. Alig, hogy Cicho mester a dei Cartellari-utczában megtelepedett, már is talpon termett a különböző szomszédbeli asszonynépség mind, kutatva, vizsgálva, nyomozva minden lépését a boszorkány mesternek, kivallatva szolgáját és megmozgatva minden eszközt, minden követ, melyet a női nem felett korlátlanul uralkodó kiváncsiság és tudni való vágyás vele kitaláltatott. Azonban hiába való volt minden, a titokzatos öreg multját, származását és életmódját takaró sürü homályt nem lehetett felderiteni. Nagy sokára és nagynehezen mégis kisütöttek az asszonyok annyit, hogy a boszorkánymester éjjelente lámpafény mellett, mely sohasem aludt ki, vastag könyvek, fakó fóliánsok között gunyaszt; hogy szobája tele van desztilláló edényekkel, retortákkal, különböző tégelyekkel és kocsögökkel, késekkel s más ilyen szerszámokkal, melyeknek némelyike a legcsodálatosabb alaku, szóval mindolyan dolgokkal, melyek nem valók egyébre, minthogy valami rettenetes dolgot müveljen velök a gazdájuk. Az sem kerülte el a boszorkányt vigyázók figyelmét, hogy csendes éjszaka idején füstoszlopok kavarogtak elő Cicho lakásának kéményéből. Ő tehát süt-főz valamit — gondolták az asszonyok — a mi csakugyan nem lehet más, mint ördögi füvek kivonata, valami pokoli ital, mely betegséget, tébolyodást, vagy halált hoz arra, a ki azt megizleli. Az, hogy Cicho szolgája csupa ártatlan konyhai növényeket, főzelékeket vásárolt gazdájának naponta a piaczon, mit sem változtatott a dolgon, mert hisz tudni való és bebizonyitott dolog, hogy a boszorkányok varázsitalához használt füveket mindig a péntekről szombatra virradó éjen, a sabbath-éjszakán kell a varázsolónak beszereznie a mezőről. Továbbá megfigyel-

Feltétlenül legelőnyösebben *vásárolhatunk* **Női-, férfi- és gyermek Carlsbadi czipőket, Kalapokat, Fehérneműeket és mindennemü divatárukat** **Fábry Testvéreknél,**
Főüzlet: **Olaszi, Fő-utcza.**
Fióküzlet: **Zöldfa-utcza.**
Telefon szám 76.
Lelkiismeretes kiszolgálás, mint az egy szolid czégnél természetes.

Mert lelke van az embernek, melyet csak a végtelen tölt be s nyugtalan addig, mig abban meg nem nyugszik s eme végtelen Lény imádásából fakadó szeretet az, mely szabaddá, egyenlővé és ismerve közös Atyánkat, testvérekké tesz.

Hiába akarja a liberálizmus megtölteni az emberek agyát és gyomrát, nem lesz addig boldog a világ, mig — a lelke éhes.

Creasti nos ad — Te et inquietum est cor nostrum, donec requiescit in Te.

F—y.

A diszpolgári oklevél átadása Vinkler püspöknek.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága márcziusi közgyülésén egyhangu lelkesedéssel diszpolgári sorába igtatta a kiváló jótékonyságu főpapot, *Vinkler* József cz. püspököt, a váradi székes káptalan nagyprépostját.

F. hó 16-án, Husvét másodnapján adta át a képviselőtestület küldöttsége a remek kiállitásu diszoklevelet Szt. László városa legujabb diszpolgárának.

Megható, szép ünnepély volt, mely oly hiven juttatta kifejezésre e nagyérdemü főpapnak nemes egyszerüségét és fenkölt gondolkozását, s könyeket csalt a komoly, őszülő férfiak szemeibe is.

A küldöttséget az uj diszpolgár elé *Bulyovszky* József polgármester vezette s abban a törvényhatósági bizottság következő tagjai vettek részt: *Palotay* László, *Hlatky* Endre, *Szokoly* Tamás, dr. *Várady* Zsigmond, *Mezey* Mihály, dr. *Hoványi* Gyula, dr. *Vucskics* Gyula, *Bertsey* György, dr. *Grósz* Albert, *Stark* Gyula, *Sal* Ferencz, dr. *Hoványi* Géza, *Huzella* Gyula, dr. *Konrád* Márk, *Dus* László és *Rimler* Károly.

Vinkler püspök dr. *Beőthy* László főispán és régi barátja *Andrássy* János apát-kanonok társaságában a préposti lakban fogadta a küldöttséget, melynek nevében dr. *Bulyovszky* József polgármester a következő lendületes, szép beszédet intézte az uj diszpolgárhoz:

Méltóságos és főtisztelendő Püspök, Nagyprépost ur!

Mélyen tisztelt urunk!

Nagyvárad törvényhatósági város bizottsága márczius hó 8-án és folytatva tartott közgyülésében Méltóságodat önként, minden előtanácskozás nélkül a legnagyobb lelkesedéssel, egyhangulag e város diszpolgárának választotta meg; s megbizott engem mint e város első tisztviselőjét és a törvényhatósági bizottság jelenlevő szükebb körü küldöttségét, hogy a közgyülés ezen határozatát Méltóságod magas tudomására juttassuk.

Midőn e törvényes határozatunknak eleget teszünk és ezen határozatunkról szóló diszokmányt ezennel átadjuk; engedje meg Méltóságod, hogy határozatunk indokait röviden felfejtsük:

Jól tudjuk mi azt, hogy Méltóságod e polgári kitüntetésre nem vágyott; azt is tudjuk, hogy fenkölt szelleme az irás szavait követve, még az alkalmat is kerülte, hogy nagymérvü jótékonyságairól ne tudjon a bal mit a jobb adott, de azt is tudjuk, hogy Méltóságos uram szent fogadalmát hiven betartva, Egyháza, Királya, Hazája és Embertársai iránti kötelességének lelkiismeretes teljesitéséért jutalmát nem e gyarló emberek lakta földön, hanem a jobb hazában a Mindenható örökbirótól várja. Mind tudjuk ezt Méltóságos uram és ha mégis itt vagyunk, méltóztassék ezt Nagyvárad város polgársága magasabb erkölcsi érzületének: a szép, a jó és nemes Isteni adományok iránti lelkesedésének és annak tulajdonitani, hogy mi ezen magasztos tulajdonságokat Méltóságod személyében összpontositva látjuk s ezen kimagasló tulajdonságok elismerésére nekünk, az egyszerü polgároknak más ut nincs megadva.

Kérjük azért Méltóságodat, hogy határozatunkat, melyet az őszinte elismerés és nagyrabecsülés sugalt, fogadja szivesen s

Kérjük a Mindenhatot, hogy Méltóságodat e földön magasztos hivatásában továbbra is a legvégső életkorig engedje müködni s kérjük Méltóságodat, hogy városunkat és polgárait továbbra is jóindulatába megtartani kegyeskedjék.

Az Isten sokáig éltesse!

A polgármester keresetlen őszinteségü szavait ismételten zajos helyeslés kisérte, a végén pedig lelkes éljenzésbe törtek ki a küldöttség tagjai. A beszéd alatt *Rimler* Károly főkapitány átnyujtotta a pompás kiállitásu, remek kötésü diszoklevelet, melynek szövegét és leirását már előbb adtuk.

Vinkler püspök válasza.

Rendkivül sajnáljuk, hogy ezt a megható szép beszédet, a melyben *Vinkler* püspök válaszolt a polgármester üdvözlő beszédére, szószerint, egész terjedelmében nem adhatjuk. A fenkölt gondolkozásu, nemes érzésü főpapnak szive legmélyéből jöttek azok a szavak, melyek papirra nem voltak letéve.

Csak emlékezetből tudunk némi fogyatékos kivonatot adni belőle:

Igen tisztelt Uraim!

Nagyon gyengének érzem magamat — ilyen formán kezdte megindult hangon Vinkler püspök — hogy most, midőn Szent László városa törvényhatósági bizottságának küldöttsége áll előttem, hogy átnyujtsa a legnagyobb polgári kitüntetésnek, a diszpolgárságnak oklevelét, nagyon gyengének érzem magamat, hogy érzelmeimnek, melyek e perczben áthatnak, méltó kifejezést adjak.

Életemnek javarészét itt töltöttem e nemes város polgárai között. Itt jártam iskolába, itt oltották lelkembe a keresztény felebaráti szeretet kötelesség érzetét, itt vésték szivembe az Isten és hazaszeretet érzelmeit, itt nyertem magasabb kiképeztetésemet és itt töltöttem — azt az öt esztendőt leszámitva, a mit mint lelkipásztor egy szerény kis faluban (Ér-Mindszent) munkálkodva éltem át — egész életemet.

Egyszerü, de tisztességes, becsületes iparos családból származtam. Korán megismertem a népet, a munkát és a szükséget. Mint lelkipásztor, igen szerény viszonyok között éltem magam is. Együtt éltem a néppel, megosztottam annak örömét és baját, sőt azt mondhatom, szenvedéseit is. Kötelességemhez hiven iparkodtam enyhiteni, segiteni azokon.

Mikor az Isten jómódot adott, a keresztény felebaráti szeretet és egyházam egyenes parancsolata értelmében juttattam szükséget szenvedő felebarátaim istápolására. De mindaz, amit tettem, csak kötelesség volt, nem érdem.

Kérem azért önöket, igen tisztelt Uraim! engedjék meg nekem, hogy ezt a szép kitüntetést, amelynél nagyobbat, szebbet nem ismerek, nem mint érdemeim — amelyek, mint mondám,

---

ték, hogy a boszorkánymester időnkint kijön lakásából az erkélyre a végett, hogy valami különös fehér port rázzon le a ruhájáról, valószinüleg azért, hogy azzal a levegőt megmérgezze. Még gyanusabb volt egyébiránt az az észlelet, hogy a medencze vize, melyben a titkos szomszéd kezét mosta, nagyon sokszor vérpiros szint mutatott. Azonkivül egy valaki a szomszédból kifürkészte, hogy Cicho egy márványlemezen valami tárgyat késsel felapritott, de hogy béka czomb, kigyóháj avagy gyermektagok voltak-e azok, azt nem vehettette ki elég világosan. Hallatlan dolog volt különben, hogy a hatóság mindezt nyugodtan türte és az egész ördögi mesterséget be nem tiltotta. Ezeket azonban csak az öreg mester háta megett, tisztes távolságban a személyétől, merték susogni egymás közt az emberek, mert senki sem akarta volna magára haragitani és ellenségévé tenni a varázsolót, közfelfogás szerint ugyanis a varázslókkal nem jó tréfát üzni, vagy velük ujjat huzni.

Cichó mester multja és későbbi dolgai felől, melyek annyira felizgatták komámasszonyék kedélyét, csupán azt a pár felvilágositó megjegyzést teszszük, hogy ifukorában gazdag, szép és elegáns volt. Adakozó természetü és vendégszerető lévén, nem volt hijával a barátok és barátnőknek, kik minden erejüket megfeszitették, hogy pénzét, vagyonát eldorbézolni segitsenek, mikor pedig a fiatal Cicho ezzel a feladattal szerencsésen elkészült, elfordultak tőle, s ugy tettek, mintha sohasem ismerték volna. Magára hagyatott állapotban, a kiábrándult ifju neki feküdt a komoly tanulmányoknak, melyek csakhamar egy felfedezésbe segitették őt, a mit lázas buzgalommal iparkodott tovább fejleszteni, tökéletesiteni. Igen sokszor volt már azon a ponton, hogy azt hitte, mikép eléri a pályadijat, csak a kezét kell utánna nyujtania, de a szerencse mindannyiszor kisiklott kezéből, valahányszor üstökön ragadni akarta s a czélpont még messzebbről mosolygott feléje, mint azelőtt. Cicho azonban elcsüggedt és belefáradt már a küzdelembe. Sokszor tévutakra vetődve, az egész munkát elölről kellett kezdenie, saját kezével megsemmisitenie eddigi verejtékének gyümölcseit, mig végre felvirradt a nap, a melyen a görög Archimedes hires szózatát örömrepesve kiejthette ajakán. A felfedezők megrögzött szokásaként ő sem volt első művével egészen megelégedve, hanem javitásokat, módositásokat és pótlásokat tett rajta, hogy valami tökéletes és tulszárnyalhatlan felfedezéssel gazdagitsa az utókort, melynek még késő idők multán is hasznát vegye az emberiség.

Egy a magasban, a tető alatt fekvő szobából, melyet Jovanilla di Canzio asszonyság használt lakásul az urával, egy kisegitő szakácscsal, szolgált a bejárás két lakással közös pitvarba. Cicho ujabb szomszédasszonya egy rosszlelkü, cselszövő, kiváncsi és szurósnyelvü asszonyság vala, kinek az volt a legnagyobb kedvtelése, ha a mások háza előtt süpörhetett. Nincs benne semmi csodálatos tehát, ha becses figyelmével Cichot felkereste s kitüntette. Egy régi közmondás azt mondja, hogy a nő, ha nagyon akarja, mindent képes elérni, a mi csak elérthető ezen a világon, mivel pedig Jovanillában épen nem hiányzott az akarat, azért hamarosan sikerült is neki a varázsló minden vigyázata és előrelátó gondoskodása daczára ez utóbbi mögé kerülni és őt titkos munkájában megzavarni. Hogy hogy és miként mesterkedte ezt ki az asszony, az titok maradt, elég az hozzá, hogy egy napon győzelemtől sugárzó arczczal állt az ura elé, a ki mint kisegitő szakács ette a kenyerét és igy szólt hozzá: „Giacomo, szedd össze magadat; azt mondom, hogy ha egy csep férfi bátorság lakozik szivedben, akkor szerencsénk mindenkorra meg van alapitva.«

— Asszony, te megint eltérsz a főzőkanáltól. Félek, hogy ujból bajba sodorsz.

— Hallgass, kérlek és figyelj ide! Megtehetnéd, hisz nem nagy fáradságodba kerülne, hogy megmondanád a király szakácsának, hogy én egy ujfajta ételt találtam ki, mely oly kitünő és izletes, hogy megérdemelné, hogy a király is megkóstolja.

— Asszony, te meg vagy háborodva!

Hosszas szóbeszéddel, jó szóval mégis annyira vitte az asszony, hogy férjeura megsugta a titkot a szakácsnak, az meg az udvarmesternek, a ki viszont egy nagy kegyben álló gróf előtt hozta szóba a nagy esetet, mig végre a király előtt is kitálalta.

Most a király parancsára a királyi palotába hivták a pót szakács feleségét, a hova

nincsenek — jutalmát tekintsem, hanem mint polgártársaim tiszteletének, szeretetének nagyrabecsülésének kedves, megtisztelő zálogát.

Az Önök kedves szüleihez jórészt ismeretség, egyikhez-másikhoz benső barátság fűzött. Mióta e város polgára vagyok, élénk figyelemmel, őszinte örömmel kisértem annak fejlődését, érdeklődtem minden ügye-baja iránt s a mit lehetett, szivesen tettem e város jótékony intézményei és polgárai érdekében.

Polgártársaim kezdettől fogva tiszteletük, ragaszkodásuk jelével halmoztak el s mert oly kiváló módon nyilvánitják azt, hogy azt elegendően meghálálni képtelen vagyok.

Fogadják őszinte, mély köszönetem mellett azt az igéretemet, hogy ezután is készségesen teszek, a mit lehet, e nemes város és polgártársaim érdekében.

A gyönyörü szép beszéd rendkivül mély hatást tett a küldöttség tagjaira. Maga a püspök ismételten elérzékenyedett s a jelenvoltak szemeiben könyek csillogtak.

Az ebéd.

A püspök azután barátságos szót váltott a küldöttség minden egyes tagjával, melynek végével gazdagon, izlésesen teritett asztalhoz ült a társaság.

A pohárköszöntők aztán maga az ünnepelt nagyprépost nyitotta meg, aki toasztjában ismételten meleg, őszinte hangon köszönte meg a polgártársai részéről nyójtott nagy kitüntetést s poharát előbb *Beöthy* László főispánra, ki oly sikerrel és finom tapintattal viszi a város és megye kormányzását, majd pedig *Bulyovszky* József polgármesterre emelte, kivánva neki, hogy szép tervei a náros javára és virágzására megvalósuljanak.

Beöthy László főispán utalt arra, hogy midőn a város Vinkler püspököt diszpolgárává választotta, példát állitott polgárai, tündöklő példát. Az ünnepelt a legszentebb kötelességek példaszerü teljesitésében, egyházának, hazájának és polgártársainak szenteli életét. Adja Isten, hogy áldásos élete még hosszura nyuljon.

Bulyovszky polgármester mondott még köszöntőt Vinkler püspökre, megköszönve a város és polgárai érdekében hozott nagy áldozatait és kimerithetetlen jótékonyságát.

Asztalbontás után még rövid ideig barátságos, kedélyes társaságba merültek a vendégek, kik egy megható szép ünnepély kedves emlékével távoztak az ünnepelt főpap vendégszerető házából.

Az aranygyapjasok kinevezése.

A hivatalos lapnak a vasárnapi száma közli az aranygyapjasoknak a kinevezését. Az erről szóló rész következőleg hangzik:

Ő császári és apostoli királyi Felsége, f. évi április hó 10-én kelt legfelső kéziratával, Rupprecht bajor herczeg ő királyi fenségét és György bajor herczeg ő királyi fenségét, továbbá gróf Siemienski Lewicki Vilmost, herczeg Fugger-Babenhausen Károlyt, gróf *Károlyi Sándort*, gróf Paar Ede lovassági tábornok főhadsegédet, gróf Deym Ferencz és *Szőgyény-Marich László* rendkivüli és meghatalmazott nagyköveteket, gróf Thun-Hohenstein-Salm-Reifferscheid József Oszvaldot, gróf Cziráky Béla főudvarnagyot, herczeg Montenouvo Alfréd másod főudvarmestert, herczeg Auersperg Károlyt, herczeg Pálffy Miklóst és herczeg Fürstenberg Miksa Egont az aranygyapjas rend vitézeivé legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

—

Az uj államtitkár.

Kinevezését vasárnapra várták és a mai lapok azt ujságolják, hogy a hivatalos lap *Gulner* kinevezését csak csütörtökön fogják közölni. Ezt a tényt szóban és irásban különféleképen kommentálják. A publikáczió csak azért maradt el a hét végére, mert maga Gulner Gyula kérte erre a miniszterelnököt. Gulnernek ugyanis van még több előzetesen elintézni való magánügye és ezek elintézésében szabadabban mozoghat, mintha kinevezése már megjelent. Az ünnepek alatt sok mindenféle birálatot is olvastunk az uj államtitkárról és konstatálhatjuk, hogy most is sürüen fujják azt a nótát, hogy Gulner nyakacs municipalista. A mennyire mi tudjuk és meggyőződésünk, hogy nagyon jól tudjuk, Gulner határozott hive a tisztviselői kinevezésnek és e mellett jól megkonstruált törvényhatósági autonomiának. Ez pedig nem municipálizmus, hanem Magyarországon tán a legjobb centrálizmus, mert a törvényhatóságok autonomiájára a mi sajátságos közjogi helyzetünk mellett még nagy szükség lehet; nem lehet tudni, mikor lesz ismét szükségünk a törvényhatóságokra, mint az alkotmány mentsváraira. Gulner a tisztviselők kinevezésével már azért is régen megbarátkozott, mert akárhányszor nyiltan vallotta, hogy a megyei hivatal már nem nobile officium hanem valóságos hivatal, melybe munkás embereket kell beültetni és nem urakat, a kik azt hiszik, hogy a nép érettük van és nem forditva.

—

Bartha Miklós beszámolója.

Bartha Miklós Husvét hétfőn tartotta Gyulán a választók népies gyülekezetében beszámoló beszédét. Bartha kifejtette, hogy a jelenlegi kormányról elhiszi, hogy a magyarság erősitésére szolgáló becsületes programmját teljes következetességgel és jóhiszemüséggel fogja végrehajtani. Élesen birálja Bánffy politikáját s bukott komédiásnak nevezi őt. Majd a zabügyet érinti s védelmezi Ugron magatartását. *Eötvös* Károlyt és az Egyetértést támadja ezután, azzal vádolva, hogy Banffy hiveivel szövetkezve harczolnak a függetlenségi eszme igaz hivei ellen. Ezért támadják *Ugron* Gábort is. *Bartha* kifejti, hogy a függetlenségi párt kebelében a szakadást az elvi ellentétek idézték elő, amelyek az egyházpolitika s a delegációba menetel kérdésében felmerültek. Helyesli, hogy pártja bement a delegációba, s igy ellenzéki kötelességét ott is teljesiti. — *Bartha* tetszéssel fogadott beszéde után a gyulai függetlenpárt elnökének inditványára kimondotta, hogy hiszi, miszerint Széll programmja az uj rendszer megteremtésével végre tiszta választásokat fog lehetővé tenni. A párt tiszta a választásoktól, a függetlenségi eszme győzelmét várja. Helyesli a párt azt, hogy Ugronék a delegációban is helyet foglaltak és igy ott is ellenőrzik a nép érdekeinek érvényesülését. A párt elitéli az Ugron elleni támadásokat. — A pártgyülést banket követte.

A közös kormány válsága.

—

Apponyi mint külügyminiszter.

Bécs, április 17. Politikai körökben napok óta beszélnek már arról, hogy *Goluchovszky* Agenor gróf külügyminiszter lemond, mig végre ez a politikai mende-monda egy horvát lap husvéti czikkében napvilágot látott.

Ez a komoly zágrábi ujság, mely a horvát politikai körökből szerzi mindenkor komoly hi-

---

megérkezvén, Jovanilla tüstént neki gyürkőzött a nagy munkának, mely teljes három óra hosszant tartott. Legelőbb kivett a lisztes ládából egy rakás finom lánglisztet, melybe egy kis vizet öntött, azután pedig megsózta és egy tojást vert bele s az egészet összekavarta, ugy, hogy olyanformán nézett az ki, mint a kovász, azután neki állt a keveréknek és elkezdte gyurni, marcsikálni, végül pedig kinyujtotta, ugy, hogy olyan vékony lett a tészta, mint a finom vászon. Erre keskeny táblácskákba vágta a tésztát, melyzket csőformára összegöngyölgetett s olyan lett mint egy kenyér s mikor már egy jó csomó készen volt belőlük, kitette azokat a napra, hogy száradjanak. — Ezzel azonban még nem ért véget a dolog. Jovanilla most elővett egy lábost, melybe pár kanál disznózsirt, finomra vágott hagymát és sót tett. Mihelyt a hagyma megpirult, egy jó darab hust vetett bele az edénybe s hogy a hus az edényben sülni és barnulni kezdett, leöntötte azt a paradicsom piros levével és az egész mesterséget szépen befedve, a tüzön hagyta, hogy lassan tovább főjön.

Az ebéd idejének közeledtével beleöntötte Jovanilla a tészta csövekat egy lábos forró vizbe, majd a forró vizet leszürvén, a kifőtt hengereket helyenkint egy-egy kanál reszelt sajttal behintette, mely Parma városnak a nevét viselte, de mely tulajdonképen Lodiban készült, tovább egy-egy kanállal locsolt rá a vörös mártásból is.

Az ssszony főztje csakugyan Frigyeskirály asztalára került, a kinek az uj étel annyira megtetszett, hogy rögtön Jovanilláért küldött és azon melegiben száz darab arany tallérral jutalmazta meg őt. Ezzel azonban még korántsem ért véget Jovanilla szerencséje, mert a többi gazdag grófok és méltóságos urak is megrohanták Jovanillát a kérdéses étel receptjéért és szakajtó számra ömlött a pénz Jovanilla ölébe. Egyre messzebb terjedt a hire a csodaszakácsnénak, egy fél év mulva már nem volt uri ház az országban, a hol az ebéd koronáját ne a maccaroni képezte volna — a név olasz változata a régi *macarus* szonák, a mi annyit jelent, hogy a boldogok, az Istenek eledele — és Jovanillából dusgazdag asszony lett.

Az alatt, mig ezek történtek, Cicho mester is elkészült azokkal a javitásokkal, pótlásokkal, melyeket korszakos müvész lett s félbeszakadt a verejtékes munka és vesződés a hosszura nyult experimentumokkal. Abban a pillanatban azonban, midőn nagy titkával, a hires találmánynyal a nyilvánosság elé lépni akart, hogy azzal magának csodálatot, hálát, elismerést és aranyokat arasson, jött rá a rémitő tapasztalatra, hogy müvének titkát, hosszu évek fáradalmainak keserves gyümölcsét valaki elleste, elidegenitette.

Egy napon ugyanis, mikor Cicho az utczán bolyongott, egy sajátságos és jól ismert szag ütötte meg az orrát. Az öreg varázsló belépett a házba, melyből a különös szag az utczára áramlott és ezzel a kérdéssel fordult a konyhán sürgölődő menyecskéhez:

— Mondd csak, mit főzöl hugom asszony?

— Én bizony maccaronit, ha nem bánod.

— És ki tanitott téged maccaronit készíteni?

— Jovanilla és Canzio asszonyság.

— Hát aztat?

— Azt meg egy égből alászállott angyal. Álmában nyilatkoztatta ki neki a titkot. Node, nem kóstolnád meg öregem a főztemet?

— Nem, nem kóstolom. Isten áldjon — rebegte fuladozva az öreg Cicho és támolyogva haladt kifelé a szobából. Hazaérve, minden edényét összetörte, könyveit egy szálig elégette s még azon éjszaka nesztelen elosont Nápolyból, ugy, hogy még a hirét sem hallották azontul. A köznép természetesen azt hitte, hogy az ördögök vitték el az öreget és nem gondolt többé a varázslóval.

Csupán a halottas ágyán vallotta be a nagy tisztelethez jutott, pénzben, vagyonban duskáló Jovanilla a titok meglopását és töredelmes halállal mult ki a világból.

Az utókor pedig igazságot szolgáltatott az öreg Cichonak és tisztelettel adózott emlékének. A nép közt mindazonáltal az a hit van elterjedve, hogy a varázsló lelke minden éjjel hazajár a Cortellári-utczabeli házaba és ott maccaronit apróz, mialatt Jovanilla paradicsomos rántást kavarja, az ördög pedig a sajtot reszeli.

Bárhogy álljon is különben a dolog a felfedezéssel, az az egy bizonyos, hogy a maccaroni Nápoly városára szerencsét, megelégedést hozott és megvetette az alapját annak a jómódnak, melyre később a felvirágzott város jutott, mert a hires czikk csakhamar megkezdte hódító körutját a többi országokban is.

reit, husvéti számában minden feltünés kerülésével azt jelenti, hogy a horvát tartománygyülési képviselők körében az a hir van elterjedve, hogy *Goluchovszky* Agenor gróf külügyminiszter legközelebb megválik állásától és helyébe *Kállay* Béni, a jelenlegi közös pénzügyminiszter lép, ennek helyét pedig *Khuen-Héderváry* Károly gróf, a horvát bán foglalja el.

A lemondani készülő külügyminiszternek volt egy nagy gondolata s valószinüleg ez okozza bukását is, ez a hatalmas gondolata pedig volt: — *Európa államainak gazdasági szövetsége az amerikai verseny ellen.* Terve azonban ugy a külhatalmaknál, mint a delegációkban *megbukott.*

Egy előkelő politikus nem hiszi Goluchovszky távozását s ha valóban menni fog, utódja csak *Aerenthal* báró pétervári követ lehet. Egy magyar politikus pedig ezt mondja:

— Nem hiszem, hogy a szláv érzelmü Kállay jönne Goluchovszky helyébe. Európában senkinek kinevezése nem találkoznék oly simpathiával, mint *Apponyié.*

Oroszország a burokért.

—

A hatalmak ultimátuma.

Berlin, ápril 17. A Berliner Tagsblatt jelentése szerint a czár *Moszkvából* Németországgal és Franciaországgal egyetértve, ultimátumot akar intéznl. Angliához, hogy szüntesse be a burok elleni harczoti Azon esetben pedig, ha Anglia nem lenne kész az ultimátum kérelmét teljesiteni *8 napon belül* és nem veti magát alá a nemzetközi választott bíróságnak, 120.000 orosz katona megy *Afganisztánba.* Ugy mondják, hogy *Portugália* rendkivül fölingerelte a czárt a semlegesség megsértésével és ez inditotta arra, hogy Angliával szemben továbbra ne érezze magát lekötöttnek.

E lap levelezője hozzátüzi e hirhez azon megjegyzését, hogy ha e hir nem is igaz, illetőleg hihetetlenül hangzik is, még akkor is eléggé jellemzi az oroszok angol ellenes hangulatát.

Hága, ápr. 17. A külügyminiszteriumban tegnap hosszas tanácskozás volt a búr küldöttséggel a meginditandó békeakczió ügyében. A tanácskozáson jelen volt *Leyds* transzváli ügyvivő is.

A küldöttség azt az utasitást nyerte, hogy abban az esetben, ha a búrok függetlenségét Anglia biztositani fogja, jelentsék ki, hogy hajlandók ez esetben az uilländereknek a legmagasabbra menő konczessziókat megadni. A küldöttek még föl fogják ajánlani az egyes kormányoknak, hogy helyezzék a búr államokat az európai hatalmak és az Egyesült államok oltalma alá.

Hága, ápr. 17. *Vilma* királynő levelet irt a czárnak, kérve őt, hogy közvetitse a békét Anglia és a búrok között. *Vilmos* császárnak is akart irni e tárgyban levelet, de később erről lemondott.

A búrok küzdelme.

London, ápr. 17. A Reuter-ügynökségnek jelentik Lourenco-Marquezból: *Smitheman* hadnagynak, az ismert rhodesiai kémnek sikerült a búrok vonalán keresztül Mafekingbe jutnia. Smitheman április 8-án visszatért *Plumer* ezredes táborába és április 5-ig terjedő táviratokat hozott Mafekingből, a hol addig minden rendben volt.

London, április 17. A Standard-nak jelentik Bloemfonteinből 16-iki kelettel: Azok a bur csapatok, a melyek Wepenert körülvették, most teljesen visszavonulóban vannak. A Daily Telegraph megerősiti ezt a jelentést és hozzá teszi, hogy a csapatok észak felé vonultak vissza, de 6000 bur Bethulie felé közeledik.

A Timesnek jelentik Bloemfonteinből tegnapi kelettel: A bur haderő, a mely Wepenert körül zárta, állitólag dél felé vonul vissza, a minek a czélja azonban még bizonytalan. Ugyanennek a lapnak jelentik Mafekingből 6-iki kelettel: Őt ágyujok a város nyugoti védőmüvei felé van irányitva. Veszteségekről eddig még semmit sem jelentettek.

Szent-Ilona, ápril 17. Ma szállitották partra a hadi foglyok első csoportját. A foglyokat a Deadwood mellett félállitott táborba vitték, a hol katonazenével fogadták őket. A foglyok jól vannak, csak hat szenved tifuszban és kilencz kanyaróban. Ezeket kórházba vitték. *Schiel* ezredest czitadellából ismét elbocstották és a többi fogolyhoz vitték a deadwoodi táborba.

UJDONSAGOK.

—

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park(nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Április 18. A vármegye rendkivüli közgyülése.
Április 18. Esküdtszéki tárgyalás.
Április 20. Esküdtszéki tárgyalás.
Április 21 és 22. A nőegylet amatuer kiállitása.
Április 22. A Biharmegyei Népnevelési Egyesület gyülése.
April. 22. Esküdtszéki tárgyalás.
Április 23 és 24 Jegyzői vizsgák a vármegyeházán.
Április. 26. Esküdtszéki tárgyalás.
April. 29. A nőegylet közgyülése.
Április 30. Esküdtszéki tárgyalás.
Április 28. A Berettyó társulat kögyülése.

—

* **A tábori püspök elutazása.** Dr. *Belopotoczky* Kálmán tábori püspök a husvéti ünnepek után *hétfőn* elutazott Nagyváradról s egyenesen *Rómába* utazott, hogy a Szent Atyának a katonai lelkészek hódolatát bemutassa.

* **Az ünnepek után.** A Husvét ünnepek alatt az összes templomokat zsufolásig megtöltötték az összesereglet hivők sokasága. Husvét vasárnapján délelőtt különösen nagy közönség kereste fel a székesegyházat. A szent misét *Belopotoczky* Kálmán tábori püspök, nagyváradi kanonok végezte a megilletö nagy segédlettel. Az Evangeliumnál *Grócz* Béla prépost-kanonok tartott szép egyházi szónoklatot, a melyben fejtegette az ünnep magasztosságát. — Az összes többi templomokban szintén nagy egyházi pompával ünnepelték az Üdvözitő dicsőséges feltámadásának emlékezetét. Az időjárás mindkét nap igen kedvező, verőfényes volt, bár az ünnep vasárnapján hüvös és erős szél fujt. Az utczák tömve voltak sétáló közönséggel. Ez volt az első alkalom, a mikor az előkelő világ bemutathatta a legujabb tavaszi divatot. Sokan rándultak ki az ünnepeken a zöldbe; különösen a Félix-fürdőbe.

* **A görög szertartásnak Nagyhete.** A gör. kath. és gör. keleti egyházak most tartják a Nagyhetet. Virágvasárnapon ünnepélyes istenitiszteletek voltak a templomokban. A tulajdonképeni gyász-szertartások ma kezdődnek.

* **Nagyváradi ügyvédjelölt Párisban.** Dr. *Bozóky* Géza ügyvédjelölt miniszteri utazási ösztöndijjal több havi tartózkodásra *Párisban* utazott s mint lapunk munkatársa tudósitani fogja lapunkat a párisi eseményekről.

* **A nőegylet kiállitása.** Rendkivül érdekesnek igérkezik a biharmegyei és nagyváradi nőegyletnek *20-án* megnyiló kiállitása. A kiállitandó tárgyakat ma és holnap rendezik be, ugy, hogy a kiállitás 20-án megnyilik. Erre vonatkozólag a következő kérelmet vettük:

Kérelem.

Tisztelettel felkérem azon urakat és hölgyeket, kik a biharmegyei és nagyváradi nőegylet által rendezendő mükedvelői kiállitáson müveikkel óhajtanak résztvenni, nálam jelentkezzenek, miszerint azokat f hó 18 és 19-én müveik jegyzéke kapcsán a megyeház nagytermébe bekülideni sziveskedjenek, hogy azok kellő elhelyezése iránt intézkedni s a kiállitást f. hó 20-án megnyitni lehessen. Az előjelekből látbatólag ezen kiállitás oly szépnek, változatosnak és gazdagnak igérkezik, mikép minden mükedvelő vét önmaga ellen, ha abban résztvenni elmulasztja.

Nagyvárad, 1900. évi ápril hó 17.

Özv. báró Gerliczy Félixné,
elnöknő.

* **A vasut állomás kibővitése.** A nagyváradi vasut állomás kibővitésére már kiirták a pályázatot. Ez évben csak két szárny épületet emelnek a hivatalok részére s a nagyobb munkálatokat a jövő évben fogják keresztül vinni, a mi által tágas várótermeket és éttermeket és nyerünk. A nagyváradi állomás kibővitési munkálatai 200.000 frtba kerülnek, de ebben a berendezés is bennfoglaltatik. Az ez évi munkálatokat mint legolcsóbb ajánlattevő: *Pogány* Ödön budapesti mérnök, épitész-vállalkozó nyerte el s igy a helybeli vállalkozók elestek a munkálatoktól. Az egészben az az egy vigasztaló, hogy biztos értesülésünk szerint Pogány Ödön vállalkozó az összes munkálatokat nagyváradi szakiparosokkal akarja készittetni.

* **Megnyugtató.** A fertőző betegségek közül különösen a vörheny lépett fel az utóbbi hónapokban tömegesebben, ugy, hogy egyes iskolát és óvodát be kellett 14 napra zárni. Mint értesülünk, a járványos betegségek csökkentek s nincs ok az aggodalomra: az ujvárosi zárdában is megszünt a járvány, ma megnyitják az iskolákat.

* **Sorozás.** Tegnap vette kezdetét Nagyváradon a sorozás, a mi nem valami fényes eredménynyel végződött, amennyiben a sor alá állott kétszázöt fiatal emberből csak hetvenet vettek be. Egyedül a jogászok tettek ki magukért, az előállott hét joghallgatót mind bevették, mig a többi tizenkilencz önkéntesek közül csak kettőt vettek be. Be lettek véve önkénteseknek: Altnöder Béla, Balázs Márton, Hantke Emil, Kolthay Kornél, Medvigy István, Olasz Béla, Ormay Lajos, Pásztor Ede és Szombati László. Ma a második korosztálybeliekre kerül a sor.

* **Az egyetemi általános segélyegylet.** Hontvármegye törvényhatósága azzal a kéréssel fordult *Biharvármegye* törvényhatóságához, hogy a diák nyomor enyhitésére a Diák Otthont fentartó Egyetemi általános segélyegyletet bármily csekély adományával segélyezze. Ő már e czélra nagyobb összeget szavaztatott meg.

* **A Berettyó vizszabályozó és** ármentesitő társulat f. évi április hó 28-án d. e. 9 órakor tartja meg rendes tavaszi közgyülését.

* **Jegyzőválasztás.** F. hó 12-én tartatott meg *H.-K.-Szt.-Miklós* községben a községi körjegyző választás, a mikor is közfelkiáltással megválasztatott *Gedeon* Mihály községi irnok okl. jegyző körjegyzővé.

* **Hazafias ünnepélyek.** A községi polgári leányiskola ma d. e. 10 órakor az intézet termében április 11-ike emlékére hazafias ünnepélyt tart a következő müsorral: 1. »Hymnusz« Énekli az iskolai dalkör. 2. »Április 11.« Irta Dr. Lázár Gyula, felolvassa: *Nádas* Rózsa. 3. »Király hymnusz« Beleznaytól, énekli a dalkör. 4. »A Haza« Pósa Lajostól, szavalják. *Diósi* Irén, *Lévai* Margit és *Fényes* Ilona. 5. Járjatok be minden földet, induló, énekli a dalkör. 6. »A zászló« Ábrányi Emiltől, szavalja *Handel* Irma 7. »Aldd meg Isten e hont« Beleznaytól, énekli a dalkör. 8. »A vándormadár« Ábrányitól, szavalja *Wéber* Malvin. 9. »Népdalok«, énekli a dalkör. 10. »Mi a Haza« Ábrányitól, szavalja *Váli* Ilona a női keresk. tan. h. 11. »Szózat«, éneklik a jelenlevők.

*

A nagyváradi felső kereskedelmi iskola f. hó 18-án d. u. 3 órakor ünnepli az intézet vizsgálati termében az 1848-iki törvények szentesitésének évfordulóját a következő sorrendben: 1. Himnusz: énekli az ifijuság. 2. Himnusz: Vörösmarty Mihálytól. Szavalja: Váczy József a. o. t. 3. A modern magyar jogállam megalakulása. Tartja Dr. Kovács S. János igazgató ur. 4. Erdélyben: Petőfi Sándortól. Szavalja: Engländer Jenő, felső. oszt. tanuló. 5. Két ország ölelkezése: Petőfi Sándortól. Szavalja: Khon Gábor, középső oszt. tan. 6. Honszeretet: Vörösmarty Mihálytól. Szavalja: Szabó Ernő, felső oszt. tan. 7. Szózat: énekli az ifjuság.

*

A nagyváradi kereskedő tanoncz-iskola f. hó 19-én d. u. 5 órakor ünnepli az intézet vizsgálati termében az 1848-iki törvények szentesitésének évfordulóját a következő sorrendben: 1. Himnusz: énekli a tanoncz ifjuság. 2. Himnusz: Vörösmarty Mihálytól. Szavalja: Kubik Gyula II. oszt. tan. 3. Az 1848-iki alaptörvények. Alkalmi beszéd. Tartja: az intézeti igazgató. 4. Erdélyben. Petőfi Sándortól. Szavalja: Szeghi Dezső. II. oszt. tan. 5. Rendületlenül. Arany Jánostól. Szavalja: Mészáros Lajos III. oszt. tan.

* A **megyei rendkivüli megyegyülés.** Biharvármegye törvényhatósága ma d. e. tartja meg székházában a rendkivüli közgyülést, melynek legfontosabb tárgya lesz a választási fuvardijak szabályozására alkotott szabályrendelet tárgyalása. A közgyülés összes tárgyai a következők lesznek:

1. M. kir. belügyminiszter ur leirata — és ezzel kapcsolatosan küldöttségi jelentés — az országgyülési képviselő választások alkalmával igénybe vehető fuvarok dijazásáról szóló szabályrendelet módositása tárgyában.

2. M. kir. belügyminiszter ur leirata, a vármegye levéltárnoki állás lakpénz illetménye tárgyában.

3. A vármegye központi kezelő- és segédszemélyzetének kérvénye, fizetésük felemelése iránt.

A közgyülés kezdete d. e. 10 órakor.

* **Hirlapirók és hirlapkiadók kongresszusa.** A vidéki hirlapirók szövetsége, valamint a magyar hirlapkiadók Husvét másod napján tartották meg orsz. értekezletüket Pécset. Előző este az ujságirókat Majoross polgármester üdvözölte s az elszállásolás után ismerkedési estély volt. A V. H. O. Sz. közgyülése a városház nagy termében folyt le Husvét hétfőjén, *Kulinyi* Zsigmond elnöklete alatt. A fővárosi sajtó egyesület képviselői között volt *Vészi* József is, aki nagy tetszéssel fogadott beszédben az Apponyi Albert gróf által kezdeményezett sajtóbéke-egyesülethez való csatlakozásra hivta fel a szövetséget, melynek részére a magyar szervezetnél öt helyet tartottak fenn. E helyeket a szövetség elnökével, két alelnökével, titkárával és Lenkei Lajossal, a Pécsi napló szerkesztőjével töltötték be. A csatlakozásról gróf Apponyi Albertet és Jókai Mórt, a magyar békeszövetség vezéreit, táviratilag értesitették. Az elnöki előterjesztést, mely szerint a szövetség vagyona 76000 korona, tudomásul vették. A jelentés kapcsán Benedek Árpád aradi hirlapiró a vidéki journalisták külföldi tanulmányutjának előmozditására stipendium létesitését javasolta. Az elnökség a kérdést tanulmányozni fogja. A jövő közgyülés helyéül a debreczeni tanács meghivására *Debreczen* városát jelölték ki. A tisztikar három évi cziklusa letelvén, Kulinyi Zsigmond tiszttársaival együtt lemondott. Majd Pleininger Ferencz korelnöklete mellett megejtették a tisztujitást. Ujból megválasztattak: Kulinyi Zsigmond elnökké, Szávay Gyula és Barát Ármin alelnökké, Palóczy László titkárrá és Tömörkény István pénztárossá. Az igazgatóságot titkos szavazás utján ujolag megalakitották, abba, mint uj igazgatósági tagot Sas Edét is beválasztották. — A magyar ujságkiadók szövetsége részéről körülbelől kétszáz tag érkezett Pécsre. A pályaudvaron Majorossy Imre polgármester üdvözölte a vendégeket, mire Zilahi és Kulinyi elnökök válaszoltak. Választmányi ülését husvét hétfőn délelőtt 10 órakor tartotta. Zilahi elnök megnyitó beszédében rámutatott a szövetség eddigi sikerére s a hirdetési bélyeg eltörlésére és azt inditványozta, hogy Lukács László pénzügyminiszternek a hirdetési bélyeg eltörléséről szóló törvényjavaslatért a szövetség táviratilag küldjön üdvözletet és hálás elismerést. A választmányi ülés az inditványt elfogadta. Rábel titkár a zuglapok ellen való védekezésről szólt és kérte, hogy az eddigi adatgyüjtések folytattassanak, hogy később egy bizottság konkrét javaslatot készithessen. Jelenti továbbá, hogy az ujságkiadók lapja májusban megindul és hogy a hirdetési mizériák megszüntetésére 11 tagu bizottságot küldtek ki. Lenkei jegyző fölolvasta két választmányi tag lemondó levelét és nyolcz uj tag belépő kérvényét. Elnök Pécs városának köszönetet mondott és a választmányt további lelkes munkára serkentette, mire az ülés véget ért. Délben Pécs városa által rendezett bankett volt. Majorossy polgármester a vidéki hirlapirók és az ujságkiadók szövetségére ürítette poharát. Kulinyi Pécs városra, Majorossy polgármestert éltetve, Zilahi a kiadók és ujságirók közti viszonyról beszélt, Pécs város vezérférfiait éltetve. A társaság este a Littke-féle pezsgőgyárat nézte meg.

* **Öngyilkosság vagy természetes halál?** Ily czimen megirtük minapi számunkban, hogy *Bereczky* Károly Bihar-Püspöki község segédjegyzője hirtelen elhunyt és e hirtelen haláleset emiatt a község lakossága között azon gyanu terjedt el, hogy az illető megmérgezte magát. Az elhunyt egyik ismerőse most arról értesit bennünket, hogy Bereczky Károly segédjegyző *tüdő és agyvelőgyuladás* következtében hunyt el. Az elhunyt közel hat éve szolgálta már Bihar-Püspöki községet általános megelégedéssel és soha az ügyfelekkel semmiféle konfliktusa nem volt.

* **Halálozás.** Özv. *Körösi* Jánosné ev. ref. lelkészné sz. Füredi Zsuzsánna f. hó 14-én életének 69-ik évében elhunyt *Körös-Ladányban.*

* **Lopás a hajóhintán.** Vasárnap délután nagyközönsége volt a nagypiaczi hajóhintának. Egy ismeretes nagyváradi sipis *Brunner* Ferencz, aki daczára, hogy még alig tizenhét éves, máris többszörösen büntetett előéletü, egy ott áldogáló legény zsebéből kilopott egy duplafedelü ezüst órát. A káros azonban észrevette a lopást s a tolvajt üldözőbe vették Brunnert elfogták és az órát meg is találták, de a lánczot eldobta s hiába keresték, megtalálni nem tudták. Brunnert átadták az ügyészségnek.

* **Szocziálisták kongresszusa.** A magyarországi szocziáldemokraták husvét vasárnapján kongresszusra gyültek össze a Klemens-féle vendéglőben. A kongresszuson mérte össze először fegyverét az ellenzék a jelenlegi pártvezetőséggel s a mérkőzés olyan . foku volt, hogy rendőri beavatkozás vált szükségessé s csak a rendőrök akadályozták meg a szocziálistákat abban, hogy csak nehány véresre vert ember tett tanuságot az ellenzék működéséről. Kezdetben a vendéglő bejárata előtt csoportosultak az ellenzék emberei s ott próbálták megzavarni a tanácskozás rendját, aztán a tanácskozások során provokáltak botrányt s verekedtek bent a teremben. *Bokányi* Dezső tegnap d. e. 10 óra tájban nyitotta meg az egybehivó pártvezetőség nevében a kongresszust. A verifikuló bizottság ¼ 3 órakor bejelentette a közgyülésnek, hogy 92 községet 143 kiküldött képviseli. 46 fővárosi szervezet 92 kiküldött. A gyárak kiküldöttei az 1894. évi kongresszusi szabályzat értelmében mandátumaiktól megfosztották. A kongresszus rendőri beavatkozással vegyes vita után kimondta, hogy pártvezetőségi tag nem lehet a betegsegélyző-pénztárnak tagja. A napirend második pontja a pártvezetőségi tagok megválasztása volt. A választás eredményét hétfőn délelőtt, a kongresszus második napján hirdette ki a szavazatszedő bizottság. Ezután a szervezkedés és sajtó. Az agitáczió szabadsága. A politikai és gazdasági mozgalom. Küzdelem az általános választási jogért. Községi választások és az 1900. évben Párisban tartandó munkás kongresszus eszméjét tárgyalták. S ezzel ért véget a tanácskozás a kongresszuson. — A rendőrség részéről Sajó Sándor és Tóth Lajos rendőrkapitányok és Bockelbog Ede rendőrfelügyelő volt jelen.

* **Hymen.** *Sebesi* Mór, fiatal kolozsvári kereskedő husvét másodnapján eljegyeztő *Simon* Ábrahám tanitó kedves és müvel leányát: *Arankát.*

* **Gyilkos katonák.** Véres gyilkossági eset zavarta meg Gyála községban az ünnepi hangulatot, melynek két fiatal legény esett áldozatul. Gálics Sándor és Petrák József, kik a temesvári tüzérezrednél szolgálnak, az ünnepekre szabadságot kaptak és hazamentek Gyálára. A két tüzér e hó 15-én együtt mulatott a czivilekkel a nagy korcsmában. Az elfogyasztott ital felhevitette a hadfiakat, s mind élesebb szóváltásba elegyedtek a többi mulató legénynyel. A mikor már nem győzték szóval, kirántották oldalfegyvereiket s azzal vagdalóztak a korcsmában. A mulató czivil-legények végre megunták a dolgot, a két tüzértől elvették az oldalfegyvert és kidobták őket a korcsmából. A két katona erre megijedt és könyörgött, hogy az oldalfegyvereiket visszakapják. A czivilek hajtottak a kérésre és a két tüzérkést kidobták nekik az utczára. A két tüzér azonban bosszut forralt és lesbe állott és orvu megtámadta Béres András és Sári Imrét, a mint ezek nyugodtan hazafelé indultak a korcsmából. Ismét elővették oldalfegyverüket és hátulról oly sulyos csapást mértek a két legényre, hogy azok elterültek a földön eszméletlen állapotban. Ekkor a két tüzér a szerencsétleneket addig vagdalta, mig csak élet volt bennük. A gyilkosságnak hamar hire ment a faluba, mire több legény elindult a gyilkos felkeresésére, kiket sikerült is elfogni és nagy nehezen lefegyverezték.

* **A moholi véres esethez.** A közelmultban kétszer fordult elő az az eset, hogy a kliensek rálőttek ügyvédeikre. Az egyik Pesten történt, a másik ellenben a vidéken, a bács megyei Mohol községben. A fővárosi lapok bünkrónikája részletesen hozta a merénylet leirását, de a moholi esetnél a véres tett indokairól nem tudott beszámolni. A helyszinéről, Moholról most tudósitást kaptunk a merénylet előzményei felől, melyet kivonatban annál is inkább közre adunk, minthogy az eset áldozata dr. *Raffay* János ügyvéd, az idevaló *Istvánffy*-családnak nagyon közeli rokona. A kapott tudósitás szerint a tettes, egy rovott multu, fanatikus szerb gazda, aki ellen nem magán per volt folyamatban, hanem a község nevében perelte őt dr. *Raffay* a hátralékos rétbérlet miatt. Az ügyvéd, mint egy kiválóan jó lelkü ember, a leghumánusabban járt el az adós szerb gazdával szemben, neki többször haladékot és időt engedett a lefizetésre. S ennek daczára megtörtent a merénylet, mert az illető egy összeférhetetlen, fékezhetetlen vérmérsékletü ember, a ki már egy embernek vérét ontotta s egy izben magát is felakasztotta. A sors láthatatlan keze azonban feltartóztatta a gyilkos golyót s nem engedte, hogy egy ártatlan embernek életét kioltsa. A merénylőt az irodában jelenvolt másik fél fogta le nagy önfeláldozással, mig a fejen lőtt embernek volt annyi ideje, hogy halálra rémült neje elé vánszorogjon azzal a borzasztó kijelentéssel: »Vilmám, meglőttek.« Az áldozat iránt, a ki különben már könnyebben érzi magát, széles körökben nyilatkozik meg a részvét s az ország több részéből kapja az üdvözleteket megmenekülése alkalmából, mert kiváló jellemének s hazafiságának sok tisztelője van.

* **Rablógyilkosság**. Vakmerő rablógyilkossági eset tartja izgalomban Kelevén község lakosait. Malmos József kelevéni jómódu gazdaember házába három felfegyverkezett álarczos embdr hatolt be e hó 14-én este éppen akkor, a mikor Malmos a vacsoránál ült családjával. A rablók amint beléptek a szobába, az ajtót elállották s aztán revolvert szegeztek a gazda mellének és pénzt követeltek tőle. Malmos a nagy ijedtségben azt felelte, hogy nincs pénze. Az egyik rabló erre szó nélkül fejbe lőtte Malmost, a ki rögtön meghalt. A gyermekeket ezután az ágyba kergették. Malmos feleségével felnyittatták a szekrényeket, s az abban talált 85 forint készpénzt és 600 forint értékü kötelezvényt magukhoz véve, távozni akartak. A lövés zajára figyelmessé tett néhány járó-kelőt az utczán. Mikor a rablók kiléptek az utczára, s meglátták, hogy ott emberek állanak, futásnak eredtek, de sikerült egyet közülök felismerni Lakatos András személyében, a ki Malmosnak adósa volt. A csendőrség még azon éjjel letartóztatta Lakatost, a kinek bemondása alaplán elfogták még Petri Illést és Suvág Ferenczet, kik Lakatosnak társai voltak.

Katonák és czivilek harcza.

— Véres verekedés egy éjjeli mulató helyen. —

A vasárnapról hétfőre virradó éjszaka véres verekedés folyt le a katonák és czivilek között az egyik helybeli éjjeli mulatóhelyen. Az eset főleg azért érdekes, mert a czivilek és katonák között hosszu idő óta a legnagyobb béke volt és hasonló verekedés évek óta nem fordult elő.

Az eset maga igen titokzatos, amennyiben a czivilek, hogy kik voltak, még nem tudják, mert nem jelentkeztek, a katonákat szintén nem tudja a polgári hatóság, mert azok ellen a nyomozást a katonai hatóság vezeti.

Vasárnap éjszaka a gyepsoron az utczán egy illuminált állapotban levő tüzérnek fegyverét elvette több czivil. A tüzér, hogy oldalfegyverét visszaszerezze, több huszárt hivott segitségül, a kik üldözőbe is vették a czivileket, a kiket ugy láttak, hogy egy éjjeli mulató helyre menekültek be.

A katonák erre a mulató helyet ostrom alá fogták, pedig azok, a kik a kardot elvették, nem voltak ott. A katonák hosszabb ostrom után behatoltak a mulató helyre és az ott levő czivileket megtámadták.

Véres harcz fejlődött ki ezután. A katonák kardjukat rántották ki, a czivilek pedig székekkel védekeztek.

A harcz alatt egy zongora mester *Gábor* György revolverét kivette és azzal a levegőbe lőtt, ezzel akarta a katonákat távozásra birni. Kisérlete azonban nem sikerült, mert a katonák nemcsak hogy nem távoztak el, hanem még hevesebben támadtak, mire Gábor kétszer a katonák közzé lőtt.

Mind a két lövés talált, az egyik egy huszárt nyakon, a másik egy másikat lábszáron talált.

A verekedésnek végre is a rendőrség vetett véget, azonban a percznyi zavart a czivilek felhasználták és megszöktek és amennyiben a rendőrségen még nem jelentkeztek, nem lehetett megállapitani, hogy kik a czivil sebesültek és hogy milyen sérüléseket szenvedtek. Idáig a zongoramestert és a mulató hely személyzetét hallgatta ki a rendőrség.

A katonai hatóság a nyomozást szintén meginditotta a katonák ellen, azonban ennek az eredménye még ismeretlen.

A megsebesült katonák állapota nem veszélyes.

Igazságszolgáltatás.

—

A mai esküdtszéki tárgyalás. Ma délelőtt ül össze először ebben a hónapban a nagyváradi esküdtbiróság. Ez alkalommal, mint arról már megemlékeztünk, a *Schöffer* Dávid és a *Gara* Miklós nagyváradi lakosok bünpöre kerül tárgyalásra, a kik azzal vannak vádolva, hogy egy *Péter* Mihály nevü falusi gazdától erőszakkal elvettek 16 koronát.

A tárgyalás reggel 9 órakor kezdődik. A tárgyaló terembe csak jegygyel lehet bemenni, a miket a tanácsjegyzőnél lehet kapni 9 óra előtt.

A »Fortuna« üzelmei. Egy ujabb mozzanat az inditója, hogy ismét foglalkoznak, mint az E. L. irja, a fortuna aranybányának, ennek a szégyenteljes gründolásnak a csufos üzelmeivel. A büntető perben ugyanis, melyet a becsapott részvényesek inditottak, inditványt tett a királyi ügyészség. A vádhatóság csak azokban lát bünösöket, akik azóta — megszöktek. Csupán *Langerman Jamest és Hammond* Edét, a megszökött angolokat kivánja megbüntetni, — mig a magyar alapitókkal szemben az eljárás megszüntetését inditványozza.

A vállalat azzal kezdte nyilvános pályáját, hogy csalétekül egy hamis prospektust tett a közönség elé. Mikor aztán akadt hiszékeny, ember elég, 2,000.000 korona névértékü részvényt lebélyegezték 60½-kal, vagyis azokat egy csapásra csupán 800.000 korona értéküvé tették, hogy formája legyen a dolognak, közgyülési határozattal. De még jó lett volna, ha tovább nem mennek. Mert erre rögtön az következett, hogy kibocsátottak elsőbbségi részvényeket, ebből is ép 800.000 korona névértéket.

Az igazgatóságban csupa jónevü férfiak foglaltak helyet: Herczeg *Batthány-Strattmann* Ödön, Boér Béla, gróf Festetich Géza és gróf *Berchtold* Miklós a többek közt s igy eleinte a részvényesek kibocsátása szemet szurt. Mert ezt nem kevesebbet jelentett mint annyit, hogy a különben is már lebélyegzett részvények teljesen értéktelenekké lettek. Ez a manőver nagy zugolódást keltett és a Fortuna szennyese odakerült a biróság elé.

Legelőbb is *Hoffer* Gyula részvényesnek a nevében megtámadta dr. *Vázsonyi* Vilms ügyvéd a közgyülés határozatát, kimutva a kereskedelmi törvényszék előtt, hogy nem lett volna szabad az elsőbbségi részvényeket kibocsátani már azért sem, mert a szökevény volt amerikai konzul, *Hammond* Eduárd 20.000 részvényt jegyzett s az érte szállitani tartozott gépeket nem szállitván, — ennek a 20.000 részvénynek fedezete nincs. Ha pedig a részvények mind befizetve nincsenek, szó sem lehet elsőbbségi részvényekről.

A törvényszék ez alapon csakugyan megsemmitette a közgyülés határozatát, de akkor még czifrább dolgok sültek ki. Lefoglalták a könyveket s kitudódott, hogy a vállalat kerek kétszáz forint forgó tőkével alakult meg s ezzel harácsolt össze a közönség zsebeiből százezreket. Erre dr. *Vázsonyi* Vilmos, most már egész légió becsapott ember képviseletében csalás miatt is följelentette az alapitókat, kiktől már előbb mind szabadulni siettek az igazgatóság fennebb megnevezett tagjai.

Három éve folyik a bünpör, mely az igazgatóság tagjai s a részvényeket árusitó szindikátus ismeretlen tagjai ellen indult meg. A vád azon alapult, hogy a prospektus, mely a lapokban megjelent, hamis volt, mert benne egy teljesen hamis szakvéleményt adtak a publikum elé. — továbbá, hogy a bányaingatlant, melyet egy bányatársaságtól a későbbi tulajdonosa 30.000 forintért vásárolt, az időközben szintén megszökött Langermann James 1,200.000 forint értékben vétetett fel a részvénytársaság megállapitásakor.

Persze a két angol, a hogy a bünnyomozat megindult, kereket oldott s most valahol a braziliai bányák táján kaczagnak a markukba. Tehetik is, mert maga *Langermann* 250.000 forintot vitt el utravalóul. Idehaza meg a legnyomoruságosabb helyzetbe jutott a nagy zajjal megalapitott társaság, még az adóját sem képes fizetni. Azt a 20.000 részvényt is, a mit *Hammond* Ede szives volt hátrahagyni, a kincstár elekzekválta adóba s ott őrzik a vámházban.

Ily fura állapotok mellett természetesen a részvényesek minden pénze odavész s aligha segithet bajukon a közgyülés, melyet e hónapban fognak megtartani.

A nagyváradi kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Bócz Géza.*

3636 Tóth József s társa — Tòth Sándor s társa helyben hagyva.

3699 Kuthy Gyula — Oláh Isvánné — részben megváltoztatva.

605 Dr. Fazekas Imre s neje hagyaték ügye. — megváltoztatva.

Előadó: *Dr. Járosy Károly.*

524 Bujanovits Etelka — Sternberg Lázár — rendelet.

591 Draskovits Emil — g. Pálfy Pálné — helyben hagyva.

647 Draskovits Emil — g. Pálfy Pálné — helyben hagyva.

651 Dritz Frigyes — Pauba Juon — helyben hagyva.

Előadó: *Lehóczky Lajos.*

2792 Hava Mihály — Hava Ilona — helyben hagyva.

2797 Duma Floare — Duma Mária — helyben hagyva.

2810 Dr. Dőry Ferencz s neje — Dr. Vári-Szabó Béla s neje — részben megváltoztatva.

2819 Máczán György — Barna Anna — helyben hagyva.

Előadó: *Dr. Marienescu Athanás.*

728 Gróf Zsilinszky Róbert — Ecker Márton s társa — helyben hagyva.

729 Meteor F. — Deák Szilárd — helyben hagyva.

878 Bécsi Népbank — özv. Jakab Mihályné — helyben hagyva.

881 Klein B. — Reich B. Károly — feloldva.

882 Vanicsek Ferencz — Balogh István — helyben hagyva.

TANUGY.

—

A népnevelési egylet közgyülése. A »*Biharmegyei Népnevelési Egyesület*« ez évi rendes közgyülése f. évi április 22-én (vasárnap) d. e. 11 órakor, a vármegye nagytermében fog megtartatni.

A közgyülésre az egyesület összes alapitó, rendes és pótoló, a választmányi gyülésre pedig a választmány tagjait tisztelettel meghivom.

A közgyülés tárgyai:

1. Jelentés az egyesület mult évi működéséről.
2. Számvizsgáló bizottság jelentése.
3. Az 1900-ki évi költségelőirányzat.
4. Esetleges inditványok.

Nagyvárad, 1900. április 7.

Szunyogh Péter
elnök.

SZINHÁZ.

—

Az Uránia szinház Nagyváradon. Mint jó forrásból értesülünk, az *Uránia* szinház a fővárosból a jövő hónapban vidéki körutra indul s e körut kezdete lesz *Nagyvárad*. Befogják mutatni hires,

látványos, tanulságos darabjaik közül azokat, a melyek a fővárosban is a legnagyobb hatást érték el. Tehát Nagyváradnak még is lesz a nyár folyamán valami szórakozása, ha rövid ideig is.

REGÉNY-CSARNOK.

EL MATARIFE.

Francziából forditota: **V. A.**

II. 14

— Elhiszem, felelte a biró. Kisasszonyok, nincs itt önök közt távollevő jegyesnek barátnéja.

— Senki, volt a felelet minden oldalról és mindenki nevetett.

Haragot éreztem, mely fojtogatta torkomat, a midőn az emelvény első sorában egy csinos lányt láttam meg, ki első tekintetre különbözött a többitől, mert franczia öltözete és bisciai kisérő nője meg különböztették őt a Navarraiaktól, kiknek csak hoszu hajfürtjeik szolgáltak fejék gyanánt; nem számitva kistermetét, arcza oly kellemet és maradandó benyomást idézett elő, milyet a mi paraszt nőinknél ritkán lehet látni . . . Látta ön szobámban az ő arczképét, mely hü kép, azon napon ugyanaz az az öltözék volt rajta . . .

Ezen utóbbi szavaknál élénk, meglepett mozdulatot tettem. Mánuel hallgatott egy kissé buskomor arczczal; azután folytatta:

— Nekem ugy látszott, hogy a fiatal leányka, kiváncsian és jóakarólag néz rám; de Don Pedro, ki már majd elnevette magát, szintén megpillantotta őt és felé fordult: Anderea franceza,* mondá neki, szánja meg azt a szegény fiatal embert, ki félig az ön földije. Ha visszautasitja, hogy a jutalmat neki átadja, akkorra Maithagarrit kel elhozni, mert ennek nincs más jegyese.

Maithagarri egy tündér a mi régi legendáinkból, kiknek története kisse emlékeztet Diána és Eudymien történetére.

A nevetés még hangosabb lett és a fital franczia nő is elkezdett nevetni. Égtem a haragtól; de az idegen nő, ki le nem vette rólam szemeit, nemsokára felém indult. Hirtelen kiragadta az övét a biró kezéből és nekem nyujtotta kedves mosolytól pirulva:

— Yasna (uram) mondá, örülök, hogy eljöttem és hogy egy Labourd-inak a jutalmat átnyujtottam.

Ezt oly kecscsel mondta, hogy mindenki megtapsolta. Én néhány köszönőszót mosolyogtam, társaim mindjárt körülvettek és felszáltunk lovunkra, hogy mégegyszer mutogassuk magunkat a városban. Együtt vacsoráltunk és borba fojtottuk a jó kedvet. Csak Garmendia hiányzott közülünk és azt izente nekem, hogy visszafizeti még ezt a győzelmet. Az idegennőt azonban nem láttam többé viszont. Mondták, hogy a neve Errecalde Paula és hogy Verában tartózkodik rokonainál, hogy az ünnepélyt láthassa. Nem kevélykedtem magamban előzékenységéért és nem gondoltam többet rá.

Néhány nappal ezután több Sare-i fiatal emberrel elmentem Saint-Jean de Luz-re, a vásárra, melyet itt október közepén tartanak meg. Nagy pelota játék volt hirdetve a városi játékosok és a Guipuscoa beliek között, kik azokat kihivták a küzdelemre; ez régi szokás a mi tartományainkban. Én pedig azt mondtam társaimnak: — Meglátjátok, hogy a Saint-Jean de Luz-i csapat veszteni fog és nekünk kell majd megtarolni a spanyolokat. Garmendia benne lesz a csapatban, de nem félünk tőle.

Épen akkor érkeztünk Saint-Jean de Luz-be, mikor kezdődött a játék és láttuk felvonulni a Guipouscoa-belieket az aréna ra, a rettenetes Garmendia vezette őket, ki jobban értett a lapdázáshoz, mint a gyürü lökéshez. Mikor megjelentek, a tömeg tapsolt és néhány hang kiáltotta: éljenek a fuerek! Szerencsétlenségre ez a rokonszenv nem tartott soká, mert a Spanyolok első ütései elsőbbséget nyertek. Én a nézők első sorában csusztam, mint azt a játék igazi kedvelői teszik, hogy a játékot jobban figyelemmel kisérhessék; de mint a küzdőtér másik oldalára tekintvén a jury felé, mögöttük megpillantottam néhány parasztasszonynyal ülve azt a fiatal leánykát, ki nekem Leseczában a jutalmat adta, épen ugy volt öltözködve és fésülve mint akkor. Sohasem felejtem el azt a benyomást, mit rám ez a második találkozás gyakorolt. Mintha egy ütést mértek volna a szivemre és nem láttam többé semmit magam körül. Ugy tetszett, mintha a lány felismert és elpirult volna; azt hiszem, ezt a szép himzett öv okozta melyet már viseltem.

Tudja, hogy minden nagy pelota játékban közösen választott birák vannak, kik emelvényen foglalnak helyet, honnan itéletet mondanak a kétes ütések fölött és megfigyelik mindkét fél megnyert pontjait. Ezek mindig helybeli vagy a környékbeli tekintélyes emberek. Errecalde kisaszony gyakran beszélt a birák egyikével, ki messziről szép 50 éves férfinak látszott s katonás tartása volt, bajuszával, gombos ruhájával és piros szalagjával. Megmutattam őtt egyik szomszédomnak és megkérdeztem, hogy kicsoda. Azt felelte: — Ön nem ismeri? ez Errecalde, ki a Napoleoni háborukat Hárispe-táborukal végig hurczolta. Régi hivatalát fél fizetéssel letette; de most Ascain polgármestere és igen szereti a pelotajátékot. — Ugyanazon barátságos szomszéd azt is megmondta, hogy az a szép leány, ki Ascain polgármesterével beszél, az ő leánya.

(Folyt. köv.)

* Anderea Franceza—franczia kisasszony.

TAVIRATOK.

Korona jegyzés.

Bécs, április. 17. (Saj. tud. táv.) A bécsi tőzsdekamara közzé teszi, hogy e hó 26-ától kezdve megszünik a százalékos jegyzés és megkezdődik a darabonként koronákban való jegyzés.

A párisi kiállitás.

Páris, április 17. A hivatalos kiállitási ünnepségek sorozata tegnap kezdődött meg a köztársaság elnökének az Elysée-palotában adott 260 teritékes lakomájával. A diszhelyen helyett foglaltak: Lorenzelli pápai nuncius, Ausztria-Magyarország, Németország, Olaszország, Anglia, Spanyolország, Oroszország, Törökország és az Egyesült-Államok nagykövetei, az egész diplomácziai testület, a kamara és a szenátus elnökei a miniszterek, a polgári és a katonai hatóságok, a községtanács, a biróságok fejei, számos szenátor és képviselő, igen sok notabilitás, az idegen hatalmasságok kiállitási képviselői stb. A lakoma után az Elysée-termeiben nagy fogadás volt, utána pedig hangverseny és bál, a mely nagyon lelkes hangulatban folyt le. Loubet elnök hosszasabban beszélgetett az idegen hatalmasságok nagy követeivel és kiküldötteivel s megköszönte az idegen főbiztosok a kiállitás sikerében való közreműködésüket.

Páris, április 17. Loubet köztársasági elnök a kiállitási ünnepélyek sorát nagy estélyel kezdte meg az Elysée-palotában. Az elnök Lukács Béla magyar kormánybiztost ebédre is meghivta. Az estélyen megjelentek Miklós Ödön kormánybiztosi helyettes nejével, gróf Széchenyi Béla leányával Hanná-val, gróf Zichy Jenő, gróf Ráth György, Szalay Imre, Radisich Jenő és Győry Árpád; a kormánybiztosság részéről a következők: Kazy József kamarás, Navay Aladár, Földváry József, Kövesdy Béla, Koós Jenő, Boros Samu, Fittler Kamil, Bálint és Jámbor müépitészek, báró Malcomes Gyula, Mallin báni tanácsos. Ott voltak továbbá: Légrády Károly leányával, Ráth Györgyné, Wagner Jenő és neje, gelsei Guttmann Izidor, Almády Géza, Szabó Sándor, Rejtő Béla, Erődy Béla, gróf Esterházy Mihály, budai Goldberger, Szadeczky Lajos, Hutyra nejével, Szendrey Jáuos, Borostyáni Nándor, Székely Béla és Melich.

Beomlott vasuti hid.

Budapest, ápril. 17. (Saj. tud. táv.) Bécsen át kaptuk azt a megdöbbentő értesitést, hogy a vasuti hid Malaczkánál a Budapest-Marcheggi vonalon beomlott. Hogy történt-e szerencsétlenség vagy nem, arról még nincs positiv értesités.

Román dolgok.

Bukarest, ápril 17. A hivatalos lap közzé teszi, Mano volt követségi tanácsost athéni követté nevezték ki Ghika Demeter helyébe, a kit rendelkezés állományba helyeztek.

Bukarest, ápril 17. A Catargiu Laszkár halálának évfordulóján tartott rekviemen a király egyik hadsegédével képviseltette magát, a ki a király nevében koszorut is tett a sirra. A királynét főudvarmestere képviselte.

Anarkista összeesküvés.

Budapest, április 17. (Saját tud. táv.) Rómából távirják: A lapok jelentése szerint Anconában anarkista összeesküvést fedeztek fel, a mely zavargások támasztására irányult. A rendőrség Párisból és Amerikából érkezett kompromittáló leveleket kobozott el és sok embert letartóztatott.

Török ügyek.

Konstantinápoly, ápril 17. A görögtörök konzuláris egyezmény tárgyalására kiküldött görög-török bizottság mai záróülésén konstatálta, hogy 35 czikkre nézve nem sikerült megegyezni. A görög delegátusok jelentést tesznek erről kormányuknak és azt ajánlják neki, hogy a hatalmasságok döntésére appelláljon.

Konstantinápoly, ápr. 17. Ippeoki jelentés szerint ott a bazár még zárva van és a keresztény lakosság körében még egyre nő a nyugtalanság, mert néhány keresztény lakost állitólag arra kényszeritettek, hogy vagy térjenek át az izlamra, vagy vándoroljanak ki. Az uj muteszarif csak akkor foglalta el állását, mikor a pristinani albán főnökétől személyére nézve garanciákat kapott a beza formájában. Üszüküből két század, Mitrovicából egy zászlóalj katonaság ment a szerb határra,, valószinüleg a legutóbbi kolasini események miatt.

KÖZGAZDASAG.

Nagyvásár Margittán. A napokban lesz Margittán az országos vásár. Április 25. és 26-án lesz a bajomvásár, április 27-én pedig a kirakó vásár.

A szőlőtermelő kisgazdák segitsége. *Darányi* földmivelésügyi miniszter a szőlőtermely kis exisztenciákat több irányban támogatja. Igy a miniszter másfélmillió sima, 120.000 gyökeres ojtványt ingyen osztatott ki, európai szőlővesszőből 300.000, szőlőojtványból pedig 380.000 darabot kaptak ingyen a termelők, ezenkivül a miniszter 64 mm. szénkéneget, 71.500 szőlőkarót, 9 szénkéneg- és három peronospórafecskendőt adományozott a termelőknek, ugy, hogy csak a szőlőkultura erdekében 129.000 koronára értékelhető a miniszternek, a kis exisztenciák boldogulására czélzó adománya.

Ujonnan betelepitett hegyi szőlők fejlődését igen jól elő lehet mozditani mütrágyák alkalmazásával és pedig vagy chilisalétrommal, vagy ha elég meszes a talaj, kénsavas ammoniákkal és szuperfoszfáttal. — **A**

chili salétromból magyar holdankint 60—70 kilogrammot, a kénsavas ammoniákból 100 kilogrammot, a szuperfoszfátból 125 kilogrammot kell adni. — A szuperfoszfátot most is el lehet szórni, ellenben a chilisalétromot csak tavaszszal a nyitás után.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piaczon 1899. ápr. hó 10-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 14.40—13.60. Kétszeres buza 11.20—10.60. Rozs 10.80—10.40. Árpa 10.60—9.90. Zab 9.70.—9.40. Tengeri: 10.20.—9.90. Borsó 30.—. Lencse 34.—. Bab 12.80. Köleskása 24.—. Burgonya 4.20. 100 kiló lángliszt 25.50. zsemlyeliszt 24.50. fehérkenyér liszt 23.50, barnakenyér liszt 20.50. széna fuvarral 4.30, szalma 1.10 Szalonna 98.—, 6 kiló zsup-szalma —14, 150 dkg alom-szalma —08. 1 köbm. bükkfa 6.40, tölgyfa 6.—, cserfa 6.60, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.90, Lámpaolaj —.88. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.64, Szilva-pálinka 1.80. Szesz 1.90. 1 mm. kősó 21.44, nyers fagyu —.46. olvaszt. fagyu 64.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—.—, magyar gyapju —.—.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, uj bor 42.—, mész 2.40, kemény faszén 3.40, puha faszén 3.—, kendermag 20.—. köles —.— repcze —.—, dió 58.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 54.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 24, szalonna 1.12, sertéshus 1.—4, juh-hus 68, veres hagyma 16, fog-hagyma 48, bors 2.—, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. bükköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha áriáblázat 1899. április hó 10-ről Egy pár első rendü jármas ökör 620—680, egy pár másodrendü jármas ökör 490—590, egy pár harmadrendü jármas ökör 250—480, 1 drb fejős tehén 100—240. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 148—100. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 114—164. 2 drb. veres borju 14—30, 1 drb. fél éves borju. —44, 1 drb egy éves borju 46—68, két éves borju 68—144. 1 drb hizott sertés 86—136, 1 pár fél éves 28—36, 1 pár egy éves sertés, 38—64, 1 pár két éves sertés 66—118. 1 drb igás ló 140—260, 1 pár ökörbőr 34—42, 1 pár tehénbőr 24—32. 1 pár bojubőr 10—16 1 pár lóbőr 10—20.

Forgalmi kimutatás 1899. évi április hó 10-ről. Tiszta buza körülbelül 700 hltr, kétszeres buza 220 hltr, rozs 350 hltr, árpa 240 hlk. zab 350 hltr, tengeri 500 hltr, burgonya 800 hltr. Lábas jószágok: Hizott sertés mintegy 85 drb, félhizott 140, sovány 170, süldő 280, malacz 420, hizott marha 25, jármas ökör 400 fejős tehén 300, borju 260, bivaly 14, juh és kecske 360, ló 394.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, április 17.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	366.80
Magyar hitel	366.25
Államvasut	321.25
Rimamurányi	313.25
Magyar jelzálog	236.25
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

Budapest, április 17.

Buza októberre	7.82
Buza áprilisra	7.69
Uj tengeri	5.41
Rozs okt.	6.82
Zab okt.	5.37
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. április 17-én.

Magyar aranyjáradék 4%	97.10
Magyar koronajáradék	93.70
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	101.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	99.75
Magyar keletivasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	92.75
Italmérési jog megváltási kötvény	93.10
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	94.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	165.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	140.—
Osztrák járadék papirban	99.—
Osztrák járadék ezüstben	98.90
Osztrák járadék aranyban	98.50
Osztrák korona járadék	99.20
Osztrák államsorsjegyek	136.50
Osztrák magyar bankrészvény	17.80
Magyar hitelbankrészvény	733.50
Osztrák hitelintézet részvény	735.60
Párisi vista	96.40
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.27
Németbirodalmi márka	118.30
London vista	242.75
20 márkás arany	23.67

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Meghivó.

A »Polgári takarékpénztár részvénytársaság« 1900. évi május hó 6-ik napján d. e. 11 órakor saját üzlethelyiségében (Kossuth Lajos-utcza 3).

rendkivüli közgyülését

togja megtartani, melyre a t cz. részvényesek meghivatnak.

A közgyülés tárgyai:

1. Az igazgatóságnak a részvénytőke felemelésére vonatkozó jelentése.
2. Az alapszabályok 3. és 35. §§-ainak megváltoztatása.
3. 2 igazgatósági tagnak 3 évre leendő megválasztása.

Nagyvárad, 1900 április hó 7.

Az igazgatóság.

Jegyzet. Az alapszabályok 13. §-a:

Minden részvényes, ki a közgyülésen részt akar venni, tartozik 3 nappal a közgyülést megelőzőleg a társaságnál legalább egy hó előtt saját nevére irt részvényét vagy részvényeit szelvényekkel együtt a takarékpénztár pénztárába letenni, hol az őt illető szavazat számot előtüntető téritvénynyel láttatik el, mely egyszersmind a szavazásra igazoló jegyül szolgál.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.

	V. v.		Sz. v.	
Nagyvárad ind.	3	50	2	40
V.-Velencze »	4	05	2	51
Félix-Fürdő »	4	32	3	13
Kardó »	4	50	3	27
Magyar-Gyepes »	5	50	4	17
Tasádfő »	6	07	4	31
Drák-Cséke »	6	30	4	45
Magyar-Cséke »	6	50	†5	—
Dusesd »	†7	05	†5	12
Szombatság-Rogoz	7	46	5	47
Hollód »	7	58	5	58
Gyanta »	8	12	6	11
»	8	38	6	36
»	†8	53	†6	50
Belényes-Ujlak »	9	05	7	01
Sonkolyos »	†9	18	†7	13
Belényes »	10	04	7	47
Szudrics »	10	27	8	09
Lunka-Rézbánya	10	56	†8	34
Vaskóh érk.	11	12	8	49

Vaskóh—Belényes—Nagyvárad

	Sz. v.		Th. v. sz. sz	
Vaskóh ind.	4	30	2	30
Lunka-Rézbánya »	†4	42	†2	43
Szudrics »	5	09	3	12
Belényes »	5	37	3	52
Sonkolyos »	†5	58	†4	15
Belényes-Ujlak »	6	10	†4	27
Borz »	†6	19	†4	37
Sólyom »	6	35	4	58
Gyanta »	6	56	†5	19
Hollód »	7	10	5	84
Szombatság-Rogoz	7	31	6	03
Dusesd »	†7	55	†6	34
Magyar-Cséke »	†8	07	6	49
Drág-Cséke »	8	26	7	17
Tasádfő »	8	40	†7	33
Magyar-Gyepes »	8	54	7	50
Kardó »	9	27	†8	31
Félix-Fürdő »	9	40	†8	45
V.-Velencze »	10	01	9	09
Nagyvárad érk.	10	11	9	19

Nagyvárad—Gyoma

	V. v.		Sz. v.	
Nagyvárad ind.	5	50	1	54
Ősi »	6	09	2	08
Uj-Palota »	6	24	2	22
Gyires »	6	41	2	34
Körösszeg »	7	02	2	53
Szakál »	7	39	3	22
Nagy-tóti »	7	55	3	36
Komádi »	8	25	3	49
Iráz »	8	42	4	06
Két »	9	19	4	31
Vésztő »	9	44	4	56
Szeghalom »	10	34	5	47
Körös-Ladány »	11	—	6	05
Déva-Ványa »	12	03	6	55
Gyoma érk.	12	45	7	40

Gyoma—Nagyvárad.

	Sz. v.		V. v.	
Gyoma ind.	3	40	2	30
Déva-Ványa »	4	37	3	35
Körös-Ladány »	5	13	4	22
Szeghalom »	5	40	4	50
Vésztő »	6	12	5	20
Két »	6	38	6	00
Iráz »	6	52	6	20
Komádi »	7	10	7	06
Nagy-tóti »	7	22	7	15
Szakál »	7	48	7	48
Körösszeg »	8	11	8	13
Gyires »	8	33	8	22
Uj-Palota »	8	47	8	54
Ősi »	9	03	9	13
Nagyvárad érk.	9	20	9	32

Székelyhid—Margitta

	V. v.		V. v.	
Székelyhid ind.	9	50	7	55
Apátkeresztur »	10	46	8	41
V.-Ábrány »	11	03	8	55
Monos-Petri	11	16	9	06
Margitta érk.	11	28	9	16

Margitta—Székelyhid

	V. v.		V. v.	
Margitta ind.	4	35	4	45
Monos-Petri »	4	46	4	56
V.-Ábrány »	4	57	5	08
Apátkeresztur »	5	13	5	26
Székelyhid ér. reg.	5	54	6	07

Nagyvárad—Érmihályfalva

	Vegyes v.		Sz. v.	
Nagyvárad ind.	6	50	4	10
B.-Püspöki »	7	17	4	26
Bihar »	7	44	4	49
Paptamási »	8	13	5	15
Gyapoly »	8	29	5	30
B.-Diószeg »	8	52	5	48
Nagykágya »	9	07	6	02
Székelyhid »	9	40	6	24
Érselind »	10	08	6	47
Érmihályfalva érk.	10	44	7	21

Érmihályfalva—Nagyvárad.

	Sz. v.		Vegyes v.	
Érmihályfalva ind.	5	05	5	20
Érselind »	5	37	6	00
Székelyhid »	6	14	6	23
Nagykágya »	6	27	7	00
B.-Diószeg »	6	42	7	20
Gyapoly »	6	59	7	38
Paptamási »	7	24	8	04
Bihar »	7	45	8	28
B.-Püspöki »	8	04	8	48
Nagyvárad érk.	8	21	9	09

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint vankitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig terjedő éjjeli időt jelentik.

*-gal jelzettek feltételes megálló helyek.

Nyomatott a Szent-László nyomdában Nagyváradon.